

Sygn. akt IV CSK 441/17

POSTANOWIENIE

Dnia 2 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Skarbowego w Z. i
Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w W.

przeciwko G. A. i I. A.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 2 marca 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego G. A.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w B.

z dnia 21 grudnia 2016 r., sygn. akt I ACa .../16,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2) zasądza od pozwanego G. A. na rzecz Prokuraturii
Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 7500 zł (siedem
tysięcy pięćset) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny w B. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w O. z dnia 4 marca 2016 r. w punkcie I, w ten sposób, że uznał za bezskuteczne w stosunku do powoda umowę sprzedaży z dnia 31 października 2011 r., zmienioną umową z dnia 24 stycznia 2012 r. zawartą przez „B.” sp. z o.o. w O. w odniesieniu do wszystkich wymienionych w niej nieruchomości; czynność procesową w postaci zgodnego wniosku I. A. oraz G. A., przyznającą I. A. na mocy wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 20 kwietnia 2012 r. wymienione składniki majątkowe, celem ochrony wierzytelności powoda, przysługujących wobec dłużnika „B.” sp. z o.o., wynikającej z tytułu zaległości podatkowej: w podatku od towarów i usług za I - III kwartał 2009 r. stwierdzonej tytułem wykonawczym nr SM 5/133/13 z dnia 21 lutego 2009 r. wystawionym przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w Z. wraz z odsetkami i kosztami egzekucyjnymi; w podatku od towarów i usług za IV kwartał 2009 r. stwierdzonej tytułem wykonawczym nr SM5/2555/12 z dnia 16 lipca 2012 r. wystawionym przez Naczelnika Pierwszego . Urzędu Skarbowego w W. wraz z odsetkami i kosztami egzekucyjnymi, zaś czynność wymienioną w punkcie I.1.b celem ochrony wierzytelności powoda, przysługujących wobec G. A., wynikających z decyzji Naczelnika Urzędu Skarbowego w Z. nr LUS/PP/4406/14 z dnia 23 maja 2014 r., stwierdzonej tytułem wykonawczym nr SM/6/583/14 i EA 3/7/2014 z dnia 25 lipca 2014 r., nr LUS.SW.4233.08.2015 IK z dnia 12 maja 2015 r., stwierdzonej tytułem wykonawczym nr SM 6/4865/15 z dnia 18 sierpnia 2015 r.; uchylił punkt II tego wyroku, oddalił apelację pozwanych i orzekł o kosztach postępowania.

Pozwany G. A. w skardze kasacyjnej powołał obie podstawy przewidziane w art. 398³ § 1 k.p.c., a we wniosku o przyjęcie tej skargi do rozpoznania wskazał przyczynę objętą art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Występowanie istotnego zagadnienia prawnego połączył z koniecznością wyjaśnienia kwestii dopuszczalności skargi pauliańskiej w zakresie ochrony należności podatkowych Skarbu Państwa w sytuacji, gdy w tej mierze mają zastosowanie przepisy Ordynacji podatkowej. Ponadto w ocenie skarżącego zachodzi konieczność udzielenia odpowiedzi na pytania:

- czy o faktycznej możliwości zaspokojenia się pokrzywdzonego wierzyciela ze zbytej nieruchomości obciążonej ustanowionymi na niej hipotekami

zabezpieczającymi spłatę wierzytelności innych podmiotów, które w dacie dokonania takiej czynności nie są jeszcze wymagalne bądź są wymagalne tylko w części, decyduje ich wymagalność w dacie dokonania takiej czynności, czy też tylko łączna wysokość wierzytelności;

- czy rozporządzenie przez dłużnika nieruchomości obciążoną ustanowionymi na niej hipotekami zabezpieczającymi spłatę wierzytelności innych podmiotów, które w dacie dokonania takiej czynności nie są jeszcze wymagalne, dokonane jest w tym zakresie z pokrzywdzeniem jego wierzycieli;

- czy skarga skarga pauliańska jest dopuszczalna w zakresie ochrony należności podatkowych Skarbu Państwa w sytuacji, gdy w tej mierze mają zastosowanie przepisy ordynacji podatkowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoznanie skargi kasacyjnej, będącej kwalifikowanym, nadzwyczajnym środkiem odwoławczym musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, związanymi z ochroną interesu powszechnego. Indywidualny interes skarżącego podlega uwzględnieniu, o ile jest zgodny z interesem powszechnym. Skarga nie stanowi środka zmierzającego do kwestionowania niesatysfakcjonującego skarżącego orzeczenia sądu drugiej instancji. Stwierdzenie, czy zachodzą szczególne względy, przemawiające za rozpoznaniem skargi kasacyjnej w konkretnej sprawie, dokonywane jest przez badanie, czy skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał na istnienie chociaż jednej z przyczyn wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Powołanie się przez skarżącego na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, wymaga przedstawienia konkretnego problemu i wskazania przepisu, na tle którego się on pojawił oraz przedstawienia argumentacji, odrębnej od uzasadnienia podstaw kasacyjnych, a przemawiającej za tym, iż rozstrzygnięcie go stwarza rzeczywiste i poważne trudności. Ponadto wiąże się z obowiązkiem wykazania, że problem jest istotny i poważny, w rozumieniu powołanego przepisu, nierozwiązany w dotychczasowym orzecznictwie sądowym, ma uniwersalny charakter i jego wyjaśnienie służyć będzie rozpoznaniu innych podobnych spraw oraz rozstrzygnięciu sprawy skarżącego (por. postanowienia Sądu Najwyższego

z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11; z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, niepubl.; z dnia 14 grudnia 2004 r., III CK 585/04, niepubl.; z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006, nr 15-16, poz. 243; niepubl.; z dnia 4 sierpnia 2006 r., III CZ 47/06, niepubl.; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, niepubl.; z dnia 26 czerwca 2008 r., I CSK 108/08, niepubl., z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 325/11, niepubl.). Przedstawione przez skarżącego zagadnienie pozbawione jest cech istotności i nowości. Poruszona w nim problematyka była przedmiotem orzecznictwa Sądu Najwyższego, w którym została zawarta interpretacja przepisów regulujących skargę pauliańską w Kodeksie cywilnym. Odnosi się to także do sytuacji, w której przedmiotem fraudacyjnej czynności jest nieruchomości obciążona wcześniej przez dłużnika hipoteką. Wówczas może być utrudnione albo nawet niemożliwe zaspokojenie się przez wierzyciela, z uwagi na charakter tego obciążenia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2007 r., IV CSK 115/07; z dnia 14 lutego 2008 r., II CSK 503/07; z dnia 20 lipca 2017 r., IV CSK 598/17, niepublikowane). Nie ma jednak podstaw do wysuwania generalnego zapatrywania, że w każdym przypadku skarga pauliańska byłaby nieuzasadniona. O możliwości zaspokojenia, chociaż częściowego, decydować będą okoliczności konkretnego przypadku.

Aktualnie dominujący pogląd w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje, że jeżeli roszczenie powoda oparte jest na takich zdarzeniach, które wywołują skutki w zakresie prawa cywilnego, to droga sądowa jest dopuszczalna (uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2003 r., III CZP 85/02, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2003 r., III CZP 15/03, OSNC 2004 r., Nr 3, poz. 32, Nr 11, poz. 39; wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2005 r., I CK 677/04, niepubl.; z dnia 27 lipca 2006 r., III CSK 57/06, nie publ., z dnia 28 października 2010 r., II CSK 227/10, OSNC - ZD 2011 r.; z dnia 1 czerwca 2011 r., II CSK 513/10, nie publ., z dnia 27 stycznia 2016 r., wyrok II CSK 149/15, nie publ.; postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1998 r., I CKN 1000/97, OSNC 1999 r., Nr 1, poz. 6, z dnia 10 marca 1999 r., II CKN 340/98, OSNC 1999 r., Nr 9, poz. 161, z dnia 16 kwietnia 2002 r., V CK 41/02, OSP 2003 r., Nr 2, poz. 22, z dnia 13 maja 2003 r., V CK 107/02, nie

publ.). Dotyczy to także powództw przewidzianych w art. 527 i nast. k.c. Utrwalone zostało także stanowisko, że skarga pauliańska służy również ochronie wierzytelności publicznoprawnych, w tym składek na ubezpieczenie społeczne. Skarżący kwestionując obecną linię orzeczniczą w tym względzie, nie przedstawił żadnych argumentów, które mogłyby przemawiać za nietrafnością tych poglądów i koniecznością ich zmiany.

W postępowaniu przed Sądem drugiej instancji nie doszło do nieważności postępowania, której przyczyny Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę z urzędu w granicach zaskarżenia, stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego wynika z zasady przewidzianej w art. 98 § 1 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

kc

jw